álló, megdönthetetlen logikájú gondolat mindegyik. Akkor hát lássuk a listát, megjegyezve, hogy zárójelben a hazai állomány legfrisebb - ám nemegyszer csak becsült - adatai szerepelnek. Ennek tagjai: fehér gólya (5000), kanalasgém (700), parlagi sas (35), kerecsensólyom (80), túzok (1200), ugartyúk (200), székicsér (30), fehérszárnyú szerkő (50), szalakóta (100), és a csíkosfejű nádiposzáta (150). Nem vitás, már első ránézésre is ritka és értékes hazai fajok mindannyian.

Milyen célból készüljön, mire szolgáljon egy ilyen lista? Amellett, hogy informál, legyen belőle kiolvasható az a tennivaló, amellyel ezen a szomorú névsoron változtathatunk. Természetesen az elvégzendő feladatok egyszerű felsorolása is hosszú oldalakat tenne ki, s erre nem egy ilyen lista a legmegfelelőbb. De mindenekelőtt mutasson rá a legégetőbb problémákra, tükrözze a valós helyzetet a m a g a t e l j e s s é g é b e n. Mert sajnos összeállítható egy másik lista is. Íme: nyílfarkú réce (30), széki lile (100 - véleményem szerint erősen túlbecsült adat), gólyatöcs, (30), székipacsirta (10). Nálunk a kihalás szélére sodródott, eltűnőben lévő fajok. Hogy egyik-másikukból Európában van bőven? Aligha lehet ez vigasz számunkra. Mi olvasható ki még ebből az utóbbi listából? Bizony, tagjai mind szikes pusztai (száraz, vagy nedves biotópokról egyaránt szó van) fajok. A székipacsirta hazai állományát - s emiatt bármely, ilyen céllal készült felsorolás élére kívánkozik - az egész világon csak nálunk élő, önálló, bennszülött alfaj alkotja. Mi az endemizmus, ha nem ez?! Nem kétséges, baj, igen nagy baj van a magyar pusztákkal. Mindez pedig a tennivalókat is megszabja, azaz megszabná. "Nehéz" és "problémás" fajokról van szó, nem vitás. Szűk ökológiai valenciájú, "merev" madarakról. Nem fogadnak el fészektartó állványt, mint a fehér gólya, nem költenek műfészekben, mint a parlagi sas, a kerecsensólyom és a szalakóta. Nem tenyészthetők, mint a

Egyetlen bennszülött gerincesünk, a magyar székipacsirta (calandrella brachydactyla hungarica Horváth) a kihalás szélére sodródott, a listáról mégis "lemaradt". Fotó: Endes M.

túzok (egyesek akár importálható, visszatelepíthetők lennének), s elárasztásokkal sem csábíthatók adott helyre, akár a fehérszárnyú szerkőre, akár a csíkosfejű nádiposzátára gondoljunk is. Vagy - őrízni csak sas és sólyomfészket lehet? Mi lesz az uhuval (10), egész Európa egyik legritkább költőfajával, meg a vízirigóval (10) és a kövi rigóval (20)?

Haraszthy szerint, listájának "sorrendiségén lehet vitatkozni." Szerintem azon - nem. Mert nem érdemes. "Tízek", vagy "hetek"? A jelek arra mutatnak, hogy ez sem képezheti vita tárgyát. Illetve, nem szabadna. Mert a v a g y helyett az é s kényszere a realitás. Sajnos, tudomásul kell venni, hogy a lista hosszabb, mint reméltük, gondoltuk, s ha nem cselekszünk, tovább nő. És arra is gondoljunk, hogy nem csak madarak kerültek, kerülnek nálunk (és másutt is) ilyen helyzetbe! A "többiek" ügyét vajon ki vállalja fel? Pedig az egyik "titok" itt lappang (?) A madarak és más élőlények - állatok és növények egyaránt - szoros kapcsolata is megbomlott; a táplálékhálózat szálai elszakadoztak. Ne fészkeket, hanem erdőt, pusztát, vizeket védjünk, de végre hathatósan!